

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

National Academy of Agrarian
Sciences of Ukraine

МИРОНІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ПШЕНИЦІ імені В. М. РЕМЕСЛА

The V. M. Remeslo
Myronivka Institute of Wheat

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОГО ТА АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 110-річчю від дня заснування
Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН

135-річчю
від дня народження
Ремесла
Івана Максимовича

125-річчю
від дня народження
Фрідріха
Антоніа Йосіповича

115-річчю
від дня народження
Ремесла
Василя Миколайовича

16 листопада 2022 року

с. Центральне – 2022

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

National Academy of Agrarian
Sciences of Ukraine

МИРОНІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ПШЕНИЦІ імені В. М. РЕМЕСЛА

The V. M. Remeslo
Myronivka Institute of Wheat

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОГО ТА АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 110-річчю від дня заснування
Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН

135-річчю
від дня народження
Єремєєва
Івана Максимовича

125-річчю
від дня народження
Фрідріха
Антоніа Йосиповича

115-річчю
від дня народження
Ремесла
Василя Миколайовича

16 листопада 2022 року

Сучасні аспекти підвищення продуктивного та адаптивного потенціалу сільськогосподарських культур у контексті європейського зеленого курсу: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 110-річчю від дня заснування Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН, 135-річчю від дня народження Єремеева Івана Максимовича, 125-річчю від дня народження Фрідріха Антона Йосиповича, 115-річчю від дня народження Ремесла Василя Миколайовича (с. Центральне, 16 листопада 2022 р.). – с. Центральне, 2022. – 177 с.

У збірнику наведено результати фундаментальних і прикладних досліджень за напрямками: селекція і насінництво, генетика і фізіологія рослин, захист рослин, рослинництво, землеробство, біотехнологія, агроекологія.

робників до підзимової сівби гороху. Такі підходи до цієї форми гороху досить широко застосовують у країнах Європи та Китаї.

У дослідженнях на полігоні МНАУ залежно від елементів технології вирощування гороху озимого (сорт Мороз) у 2020 році врожайність зерна за варіантами досліду коливалася в межах 1,72–2,30 т/га, а в значно сприятливішому за зволоженням 2021 році - 2,12–3,51 т/га. Таку ж продуктивність в аспірантському досліді в 2021 р. сформував і горох ярий (сорт Модус) – 2,15–3,47 т/га.

Виключно важливе значення гороху полягає в тому, що він збагачує ґрунт цінною органічною масою і азотом, поповнює орний шар фосфором, калієм, кальцієм, є добрим фітосанітаром, покращує структуру ґрунту й підвищує його родючість [2]. Залежно від рівня врожайності залишає з соломкою та рослинними рештками у середньому 60-90 кг/га азоту, 15-25 кг/га фосфору, 20- 30 кг/га калію. Коренева система гороху характеризується високою засвоювальною здатністю, використовує елементи живлення з важкорозчинних сполук. Горох підвищує рухомість фосфору в ґрунті, а це поліпшує фосфорне живлення наступних культур.

Він є одним з кращих попередників для більшості сільськогосподарських культур сівозміни і цінною сидеральною рослиною [3, 4].

Окрім бобових культур, як показано на прикладі гороху, для збагачення ґрунту органічною речовиною слід заробляти післязбиральні рештки всіх сільськогосподарських культур. Для прискорення їх розкладу, й особливо за нестачі вологи в ґрунті, використовувати деструктор стерні ЕкоСтерн та інші бактеріальні препарати. Такі дослідження проводяться в умовах ННПЦ МНАУ та на значних площах у виробничих посівах [5]. Цей захід дозволяє значно покращити структуру ґрунту, водонепроникність, збільшити вміст у ньому гумусу. Як і вирощування бобових, він є мало витратним, але ефективним і дозволяє підвищувати рівні врожаю сільськогосподарських культур, а головне зберігати основні якості родючості ґрунту та екологічне середовище загалом.

Зазначені заходи та елементи технології щодо вирощування гороху та використання бактеріальних препаратів є важливими ефективними та мало витратними. Їх доцільно широко впроваджувати у виробництво.

Список літератури

1. Гамаюнова В.В., Коковіхін С.В., Алмашова В.С., Онищенко С.О. Агробіологічне обґрунтування технології вирощування гороху овочевого в умовах півдня України: монографія. Херсон: Айлант, 2017. 183 с.
2. Тараріко Ю. О. Енергетична оцінка систем землеробства і технологій вирощування сільськогосподарських культур. Київ: НораПрінт, 2001. 380 с.
3. Гамаюнова, В.В., Туз, М.С. (2017). Вплив біопрепаратів та вологоутримуючих гідрогелей на продуктивність та азотфіксуючу здатність сортів гороху. У: Наукові доповіді НУБіП України, № 4(68). Доступ: <http://journals.nubip.edu.ua/idx.php./Dopovidi/issue/wiew/368pdf.14c>
4. Дідора В. Г., Деробон І. Ю., Бондар О. Є. та ін. Вплив елементів органічної технології вирощування на продуктивність сої в умовах Полісся України. Наукові горизонти. Житомир, 2018. № 7–8. С. 36–41.
5. Коваленко О. А. Агроекологічне обґрунтування та розробка елементів біологізованих технологій вирощування сільськогосподарських культур в умовах Півдня України / автореф. дис... д.с-г.н. 06.01.09 – рослинництво. Херсон, 2021, 46 с.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

В.В. Колосовська, Д.В. Загоревська
Одеський державний екологічний університет
e-mail: v.kolosv@ukr.net

Наукова новизна та актуальність теми. Безперечно, земельні ресурси – найважливіший об'єкт матеріального світу, важливий національний ресурс, основа продовольчої безпеки будь-якої країни. Тому раціональне й ефективне використання земельних ресурсів повинно бути пріоритетним напрямом державної політики України, оскільки воно означає залучення до господарського обігу земель та їх ефективне використання за основним цільовим призначенням, створення найліпших умов для того, щоб сільськогосподарські угіддя мали високу продуктивність та можливість отримання на одиницю площі максимальної кількості продукції за найменших витрат праці та коштів,

дотримання науково обґрунтованих технологій виробництва.

Запорізька область – один з найбільших виробників сільськогосподарської продукції та виробів харчової промисловості серед регіонів України. Сільськогосподарські угіддя в Запорізькій області займають 83 %, що становить 2242 тис. га, в області виробляється 7 % пшениці, 8 % зернобобових, 7,6 % соняшнику, 5,6 % ячменю, 6,9 % меду від загального обсягу виробництва в Україні.

Агроекологічна оцінка земель – першочерговий етап виконання комплексу робіт з визначення придатності сільськогосподарських земель для вирощування біологічно повноцінної екологічно чистої

продукції і сировини, яка базується на проведенні аналізу якісної оцінки ґрунтової родючості, екологоагрохімічної характеристики та метеорологічних факторів.

Агроекологічна оцінка умов вирощування с/х культур на території Запорізької області виконувалась за методом В.В. Медведєва. В основу агроекологічної оцінки покладено принцип екологічного співвідношення параметрів довкілля, що характеризують потреби сільськогосподарських культур до їхнього вирощування.

Орні землі північної і центральної частини Запорізької області переважно представлено чорноземами звичайними та південними (75% площі області), а південна частина – каштановими ґрунтами. Для виконання агроекологічної оцінки складена таблиця нормування параметрів агроекологічних умов вирощування с/г культур на прикладі гороху. В дослідженні розглянуто зернобобову культуру – горох,

так як ця культура лідирує за посівними площами та рівнем врожаю в даній області (в 2019 році площа посіву складала 60 тис. га, урожайність – 28 ц/га).

В таблиці 1 представлено значення параметрів чорноземів звичайних та південних на ріллі. Аналізуючи дані, наведені в таблиці, бачимо, що ґрунти Запорізької області по більшості параметрів характеризуються допустимими умовами, а саме за агрофізичними, фізико-хімічними та метеорологічними показниками. Інтенсивне використання ґрунтів Запорізької області та скорочення обсягів застосування хімічних меліорантів, органічних та мінеральних добрив, було причиною зниження вмісту гумусу, рухомих форм калію та деяких мікроелементів.

В цілому, агроекологічні показники ґрунтів при-таманних Запорізької області, відповідно до нормативів агроекологічних умов вирощування гороху, відповідають оптимальним та допустимим умовам.

Таблиця 1. Оцінка агроекологічних умов вирощування гороху на полі з чорноземами (звичайним, південним)

Параметри	Кількісне значення параметра	Оцінка
1.Потужність гумусового шару, см	40-60	допустимі
2.Гранулометричний склад	2-4	оптимальні
3.Щільність ґрунту, г/см ³	1,1-1,4	оптимальні, допустимі
4.Вміст гумусу, %	3,35-3,0	допустимі
5.Вміст рухомого фосфору, мг/кг	62-120	допустимі, оптимальні
6.Вміст обмінного калію, мг/кг	81-142	недопустимі, допустимі
7.Вміст рухливих форм важких металів, мг/кг	0,63	допустимі
8.Сума активних температур вище 10 °С	1460	допустимі
9.Температура повітря при появі сходів, °С	6	оптимальні
10.Температура повітря при формуванні генеративних органів, °С	16,8-18,3	оптимальні
11.Запаси продуктивної вологи (мм) у шарі ґрунту 0-20 см при появі сходів	30	допустимі
12.Запаси продуктивної вологи (мм) у шарі 0-100 см при цвітінні або формуванні генеративних органів	114	допустимі

В умовах економічної нестабільності сільськогосподарського виробництва для зупинення деградації ґрунтових ресурсів області, необхідно оптимізувати структуру посівних площ, збільшити площі посівів багаторічних трав, внесення орґано-міне-

ральних добрив, застосування мікробіологічних препаратів та біологічних стимуляторів рослин, що дозволить утримувати бездефіцитний баланс поживних речовин, покращити екологічний стан орних земель і сільськогосподарських ландшафтів.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОТОСИНТЕТИЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ГОРОХУ В СТЕПУ УКРАЇНИ

В.В. Колосовська

Одеський державний екологічний університет
e-mail: v.kolosv@ukr.net

Актуальність обраної теми. Найважливішим та найбільшим джерелом повноцінного білка є зернобобові культури. Бобові культури – це суміш вітамінів і мінералів. Білок, що міститься у зернобобових, багатий незамінними амінокислотами, необхідними людському організму. Крім високого вмісту білка, зерно бобових багатий на вуглеводи, антиоксиданти, залізо, цинк, калій, магній та фолієву кислоту. За посівними площами та валовими зборами група зернобобових культур у світовому землеробстві займає друге місце після зернових.

Горох – основна зернобобова культура в нашій країні. Як зернобобова культура, горох цінний і в агротехнічному відношенні. Він за допомогою бульбачкових бактерій, які поселяються на корінні, за своє азот повітря. При сприятливих умовах горох залишає в ґрунті до 100-120 кг/га азоту. Особливо доцільне використання гороху в сівозміні з озимою пшеницею. В степовій зоні України сімба озимої пшениці після гороху дає прибавку врожаю на рівні 1 т/га. Введення в сівозміну поля гороху дає можливість відмовитися від чорного пару і одержати добрий по-

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

МИРОНІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ПШЕНИЦІ імені В. М. РЕМЕСЛА

**СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОГО
ТА АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР
У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 110-річчю від дня заснування

Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН

135-річчю від дня народження

Єремєєва Івана Максимовича

125-річчю від дня народження

Фрідріха Антона Йосиповича

115-річчю від дня народження

Ремесла Василя Миколайовича

с. Центральне, 16 листопада 2022 року

Матеріали публікуються в авторській редакції

Відповідальні за випуск:
Демидов О.А., Гудзенко В.М.